

פרוטוקול מס' 41

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
מיום ד', כ"ז בסיון תשל"ל - 1.7.1970 - בשעה 8.30

ב כ ח ד :

חברי הוועדה:
י. ש. לן-טאיר - היו"ר
ש. ז. אברמוב
א. אנקוריון
י. ארידור
ט. ניני
ז. הדינג
ח. צדוק
י. קורן
י. ה. קלינגהופר

מוזמנים:
א. ידין - מטעם משרד המשפטים
מר ארן - מטעם משרד המשפטים
מר ורהפטיג - מטעם משרד המשפטים
מר שלגי - מטעם משרד המשפטים

מוכרת הוועדה: ד. מלחי

ר ש מ ר : ע. עצמון
א. סירי

- סדר-היום:
1. חוק לתיקון פקודת הנזיקין (מס' 4), תשל"ל-1970. (ע' 3-2)
 2. חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשכ"ט-1969. (ע' 10-3) (סעיפים 16 - 21)

- 91 -

(0800-060770)

היו"ר י. ש. בן-טאיר: פותח את הישיבה.

1. חוק לתיקון פקודת הנזיקין (מס' 4), תש"ל-1970:

היו"ר י. ש. בן-טאיר: כחוצאה מהחלטות שנתקבלו בוועדה הכנסתית לתיקון לסיפא של סעיף 37 שחוזר גם בסעיף 73א (א), שבו יש גם תוספת האומרת "שהאחראי לאותו שטח ידע על המצאותו של הנכנס באותו שטח בשעה שנגרם הנזק".

יש שתי הסתייגויות: 1. חבר-הכנסת אנקורדיון מציע שהמלים "ידע על המצאותו" יתייחסו לאחראי לאותו מקום, ולא לאותו שטח. 2. חבר-הכנסת קלינגהופר מציע לצמצם את ההוראה הזאת לשעת חירום בלבד.

י. ארידור: לשים פה יש צורך במלים "ובלי כוונה לעבור עבירה או לעשות עוולה" לאחר שכבר נאמר כי הוא נכנס בתום לב?

היו"ר י. ש. בן-טאיר: יכול להיות שאדם נכנס לשטח בתום-לב, מבלי שהוא יודע כי הוא מסיג גבול, אך יש לו כוונות רעות אחרות.

י. ארידור: בקשר לסעיף 73א (ב) (3) האם אמלים "כניסה לישראל" אינן מצמצמות מדי? גבולות ישראל אינם זהים עם הגבולות הצבאיים.

א. ירין: החוק הזה חל רק על ישראל.

היו"ר י. ש. בן-טאיר: הכוונה היא לפתקנים המיידעים לפנוע כניסת לישראל, ולא חשוב איפה הם עומדים, אם חבר-הכנסת ארידור רוצה לפנוע גם כניסה לשטחים - אין זה שייך לחוק זה.

י. ארידור: ספקות בתי המשפט בארץ נקבעת לפי הנתבע.

פר ארן: לשלטונות ישראל יש ספקות לתבוע, אבל לפי חוק זה.

א. ירין: תכנן שהמושל הצבאי בשטחים יוציא צו שיאמץ את ההוראות האלה לפי הדין בשטחים.

א. אנקורדיון: אני מציע להוסיף בסעיף 73א (א) אחרי המלה "ושהאחראי" את המלים: "או הפועל פכוהו במקום", אני מתכוון לזקיק או לשופר.

היו"ר י. ש. בן-פאיר:

היועץ המשפטי כבר הסביר שאם האיש
פועל מכוחו של האחראי לאותו שטח,
הוא אינו מסיג גבול.

א. אנקוריין:

היו"ר י. ש. בן-פאיר:

התקיים בענין זה דיון, הצעתך לא
נתקבלה. יש לך הזכות לדרוש הסתייגות.

ז. הרינג:

בענין סעיף 37א, אם אדם נכנס בחום לב,
לשם פה דרוש התנאי הנוסף - שהאחראי

לאותו שטח ירע על המצאותו במקום?

היו"ר י. ש. בן-פאיר:

כבר הוסבר שלגבי השטחים הצבאיים דוברים
שהמבחן יהיה הרבה יותר חזק. התקיים
שלא הייתה נוכח, אתה נשאי לדרוש דביזיה,

דיון ממושך בנושא זה, אך מכיון
שנצטיע עליה ביום שני הבא,

י. ה. קלינגהופר:

באם לא היה רצוי יותר לכתוב במקום
"התובע" - "הנפגע"?

א. ידין:

יכול להיות שהנפגע עצמו נהרג והיורשים
הם התובעים.

מר ארון:

כל פקודת הנוזיקין בנויה על תובע ונתבע.

פ. ביבי:

בסעיף 37, אני מציע להכניס פסיק אחרי
המלה "היורשים".

א. ידין:

אני מקבל את ההצעה.

היו"ר י. ש. בן-פאיר:

לפנינו הסתייגויות של חבר-הכנסת
תופיק טובי. אני מבין שאנחנו מאשרים
את זכותו לצרפן לרשימת ההסתייגויות של חברי הוועדה.

הוחלט:

לאשר את החוק לתיקון פקודת הנוזיקין
(מס' 4), תש"ל-1970 - עם התיקונים
שנחקבלו.

2. חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשכ"ט-1969:

סעיף 16:

היו"ר י. ש. בן-פאיר:

הוכנס שינוי בסעיף 16, נוספו הפלים:
"בנותנו צו אכיפה".

הוחלט:

לאשר את סעיף 16 בנוסח המוצע.

סעיף 17:

מר ורהפטיג: אין תיאום בין חוק זה לבין חוק החוזים (חלק כללי). בסעיף 14(א) של חוק החוזים (חלק כללי) מדובר על כך ששני הצדדים לא ידעו שקיום החוזה לא היה אפשרי כבר בעת כריכתו, ואילו כאן מדובר על כך שהמפר לא ידע ולא היה עליו לדעת. בסעיף 17(א) של החוק הזה נאמר שלא תהיה ההפרה עילה לאכיפת החוזה שהופר או לפיצויים, ואילו לפי חוק החוזים (חלק כללי) קיימת אפשרות של ביטול.

בסעיף 17(א) נאמר: "לא תהיה ההפרה עילה לאכיפת החוזה". דבר זה כבר נאמר בסעיף 3(1); האם אין כאן כפילות?

היו"ר י. ש. בן-מאיר: זה לא מפריע.

מדוע הוספתם כאן את המלים: "כשיפוי

הנפגע"?

א. ירין: זה ענין מינוחי בלבד. השתמשנו כמזונח זה גם בחוק השליחות וגם בחוק השופדים, כאשר בסעיף זה מדובר גם על הוצאות שהוציא וגם על הוצאות שהתחייב בהן.

י. ארידור: מדוע הווספת לגבי הוצאות שהתחייב בהן איננה מופיעה גם בסעיף 13(ב)? אותו הגיון חל בשני המקרים.

היו"ר י. ש. בן-מאיר: סעיף 13(ב) מתייחס לפיצויים שהמפר חייב לשלם לנפגע. סעיף זה אומר שהמפר חייב לשלם לנפגע גם בעד הוצאות שהיו לו כדי לפגוע או להקטין את הנזק. סעיף 17(ב) אינו מתייחס לפיצויים, אלא רק להוצאות והתחייבויות.

י. ארידור: סעיף 13(ב) יכול להחפש כעומד בפני עצמו ללא קשר ישיר לסעיף 13(א). לפי סעיף 13(ב) הוצאות של הנפגע למניעת הנזק או הקטנתו אינן חלק מהנזק, אלא בבחינת תוספת לנזק. ברור שאותו דין חל גם על התחייבויות.

א. ירין: גם בסעיף 13(ב) וגם בסעיף 17(ב) מדובר על שיפוי הוצאות. כמובן שהדקע הוא שונה הבסיס לתביעה לפי סעיף 17(ב) הוא לגמרי שונה מאשר לפי סעיף 13(ב), אבל הצמידות בין הוצאות והתחייבויות להוצאות קיימת בשני הסעיפים.

היו"ר י. ש. בן-מאיר: אני רציתי להרחיב את סעיף 17(ב).

הוחלט: לתקן את סעיף 13(ב) ולחייב את המפר כשיפוי הנפגע גם על התחייבויות להוצאות. הסתיונות: י. ש. בן-מאיר

1.7.70

מר ורהפטיג: בסעיף-קטן (ב) יש הפנייה לסעיף 9, שבו מדובר על בחירת הנפגע בין השבה לתשלום השווי. שם הייתה הצדקה לכך, מכיון שההפרה הייתה חד-צדדית. השאלה היא האם מוצדק לקבוע זאת גם כאן כאשר מדובר על הפרה נשל אונס?

היו"ר י. ש. בן-טאיר: אני גורס כי במקרה שאיש אינו אשם בהפרה, מוטב שהמפר יטבול ולא הנפגע.

א. ירין: אני מסכים לגופו של דבר, אך מבחינה טכניקה אני מציע שבמקום ההפנייה לסעיף 9 ייאמרו הדברים בגוף הסעיף. אני עוד אברוק זאת ואציע נוסח מתאים.

- 1. הוחלט: לא לקבל את הצעת ד"ר ורהפטיג בסעיף-קטן (ב) - לא לתת לנפגע אפשרות לבחור בין השבה לתשלום השווי.
- 2. לאשר את סעיף 17 עם החיקונים שנתקבלו.

סעיף 18:

הוחלט: לאשר את סעיף 18 בנוסח המוצע.

סעיף 19:

מר ורהפטיג: בהצעת חוק החוזים (חלק כללי) מדובר על חיובים כספיים, ואילו כאן מדובר על חובות. אני חושב שגם כאן הכוונה היא לחיובים כספיים, שפירושם - חובות הצטוגניים.

מר ארן: זהו הנוסח שהשתמשנו בו בחוקים שונים. יצאנו מתוך הנחה ש"חובות" - הכוונה היא לחובות כספיים, ואילו "חיובים כספיים" - מצמצמים זאת לאובליגציות כספיות.

מר ורהפטיג: חוק זה יהיה חלק מחוק החוזים (חלק כללי), ולכן צריכה להיות אחדות.

א. ירין: באופן כללי צודק ד"ר ורהפטיג - אפשר לקזז רק סכומי כסף, אולם יוצר מצב משונה אם בכמה חוקים יהיה כתוב "חובות" ואילו כאן נכתוב: "חיובים כספיים".

בחוק החוזים (חלק כללי) יהיה סעיף כללי בענין קיזוז חיובים כספיים, ואז נצטרך לבטל את הסעיפים המקבילים בחוקים השונים, מפני שלא נרצה שיהיו שתי דרכי קיזוז בינתיים נמשיך בדרך זו, ולא ניצור כעת שוני.

היו"ר י. ש. בן-טאיר: צודק ד"ר ורהפטיג שצריך להיות תיאום בין חוק זה לחוק החוזים (חלק כללי). אם נחליט להשאיר כאן את המלה "חובות" נדרשם לפנינו שכאשר נדון בחוק החוזים (חלק כללי), נכתוב שם במקום המלים "חיובים כספיים" את המלה "חובות".

י. ארידור: אם המלה "חובות" בסעיף 19 מתפרשת כחוב כספי, בית-המשפט לא יוכל להחליט על קיזוז לפי סעיף 17(ב). כאן כתוב: "חובות שהצדדים חבים זה לזה", ואילו בסעיף 17(ב) מקור החוב יהיה פסק דין של בית המשפט.

היו"ר י. ש. בן-מאיר: ברגע שיש פסק-דין נוצר חוב ואפשר לפנות להוצאה לפועל.

י. ארידור: ההגיון אומר שאפשר לבצע קיזוז לפני מתן פסק-דין, אחרת לא תהיה אפשרות של קיזוז במקרה שאחד הצדדים הכריז על פשיטת רגל.

היו"ר י. ש. בן-מאיר: אי-אפשר לקזז לפני מתן פסק הדין.

י. ארידור: אם נבהיר שהמלה "חוב" כוללת חוב שניתן לקיזוז - אפשר יהיה לקזז חובות גם לפני מתן פסק הדין. הזכות לקיזוז קיימת לפני מתן פסק הדין. פסק הדין נותן את הביטוי לזכות זו. ההגיון אומר כי העובדה שאדם נזקק לפסק-דין כדי לקבל את מה שנתן, איננה יכולה לשמש לו לרועץ. אם מפרשים "חוב" כחוב כספי, הזכות נוצרת רק אחרי מתן פסק הדין. לכן, אני מציע לפרש "חוב" לא כ- *debt*, אלא כאובליגציה.

ש. ז. אברמוב: חבר-הכנסת ארידור מציע לתת חסינות לצורך קיזוז במקרה של פשיטת רגל. אני חושב שהדבר הזה נוגד את העקרונות היסודיים של חוק פשיטת רגל.

א. ידין: הבעיה שעודר חבר-הכנסת ארידור נוגעת לחידק פשיטת רגל. ניתן פעם פסק דין שקבע כי לא קיימת בארץ אפשרות של קיזוז אם הדבר לא נאמר בחוק או בהסכם, ומאז הכנסנו לחוקים את הסעיף הסטנדרטי בנוסח המוצע בסעיף 19, שבו קבענו את אפשרות הקיזוז. אני מציע שנמשיך בינתיים בדרך שהלכנו בה בחוקים שונים ושלא גרמה עד כה לשום תקלות. כאשר נדרן בחוק החוזים (חלק כללי) יתכן שנכתוב גם שם "חובות", ואז לא תהיה בכלל סתירה, אך בין אם נכתוב שם "חובות" ובין אם נשאיר את המלים "חובים כספיים", היה רצוי, פשוט ינה חקיקתית, שעם קבלת הוראה כללית כזאת נמחק את הסעיפים המקבילים בחוקים האחרים, כדי לא ליצור בענין זה שתי מערכות דינים.

י. ארידור: אני מוותר על הצעתי, אך לא על הטיעון שלי.

י. ה. קלינגהופר: נוכחנו שוב לדעת כי היה זה משגה שלא הקדמנו את הדיון בחוק החוזים (חלק כללי) לדיון בחוק זה.

היו"ר י. ש. בן-מאיר: חוק החוזים (חלק כללי) עוד לא נתקבל בקריאה ראשונה. אני מציע שאפנה, בשם כל חברי הוועדה, בבקשה לשר-המשפטים לזרז את מתן דברי תשובתו לדיון בקריאה ראשונה על חוק החוזים (חלק כללי). כאשר נסיים את הדיון בחוק זה, לא אביא אותה מיד לקריאה שנייה ושלישית, אלא אתן שהות של כמה שבועות, ואני מבקש מחברי הוועדה ומנציגי משרד המשפטים לעבור על

הנוסח של הצעת חוק החוזים (חלק כללי) ועל הנוסח הטופי של החוק הזה ולראות אם יש סחירות. למעשה, ד"ר ורהפטיג כבר הביא לתשומת לבנו כמה נקודות שיש לגביהן סחירות.

הוחלט: להשאיר בסעיף את המלה "חובות".

היו"ר י. ש. בן-סאיר: אני מבקש לרשום לפנינו כי הוועדה עוד תשקול, כאשר תדון בחוק החוזים (חלק כללי), אם לא לכתוב גם שם "חובות" במקום "חיוכים כספיים".

הוחלט: לאשר את סעיף 19 עם התיקון: אחרי המלה "חוק" תבוא המלה "זה".

סעיף 20:

י. ארידור: אני מציע למחוק את סעיף-קטן (ב).

מר ארון: סעיף בנוסח זה מופיע גם בחוק המכר.

ש. ז. אברמוב: אני מציע למחוק את סעיף-קטן (ב), הנוגד את הצעת החוק הכללי.

מר ארון: בחוק הכללי אין מפר ואין נפגע.

א. ידין: זוהי אחת ההטבות שאנחנו נותנים כאן לנפגע, אפשר לטעון שההטבה איננה מגיעה לו.

היו"ר י. ש. בן-סאיר: לאחר שבדקתי את הפרוטוקול מתברר שהסעיף בנוסח על-פי החלטת הוועדה, לפי הצעת חבר-הכנסת צדוק, אם מוחקים את סעיף-קטן (ב) אין חזקה שאפשר להסתמך עליה. אני הצעתי שהחזקה תהיה קיימת, אבל שהיא תהיה ניתנת להפרכה, ולכן אני מציע למחוק את הסיפא של סעיף-קטן (ב).

י. ה. קלינגהופר: אני מציע לערוך רביזיה.

היו"ר י. ש. בן-סאיר: הצעת הרביזיה חוכא להצבעה ביום שני הבא בבוקר.

י. ארידור: יש לי הצעה אלטרנטיבית: להוסיף אחרי סעיף 20 (א) - שיהפך לסעיף 20 - את המלים: "וחזקה עליה שהגיעה לתעודתה כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר", ולמחוק את סעיף-קטן (ב).

הוחלט: להצביע ביום שני הבא על הצעת הרביזיה בענין סעיף-קטן (ב).

סעיף 21:

היו"ר י. ש. בן-טאיר: לפי החלטת הוועדה מחקנו את סעיף-קטן (ב) שהופיע בחוברת הכחולה ובמקומו הוספנו סעיף-קטן (ב) לפי הצעת חבר-הכנסת ארידור.

ז. הרינג: בשעתו דובר על כך שנציין בסעיף זה שהוראות חוק זה לא יחולו על הסכמי עבודה קיבוציים.

ש. ז. אברמוב: האם סמכויות בית-המשפט היגרענה אם לא נציין זאת?

היו"ר י. ש. בן-טאיר: סעיף-קטן (א) כבר נתקבל בנוסח שלפנינו.

י. ה. קלינגהופר: כדי להדגיש את החשיבות הראשונית דוקא של החוק שלפנינו, אני מציע לוותר על חלוקת הסעיף ולהוסיף אחרי סעיף-קטן (א) את המלים: "ואין בו כדי לגרוע מהוראות מיוחדות לענין הנדון המופיעות בכל חוק אחר". המלים "לא יחולו" הן מרחיקות לכת מדי.

י. ארידור: אני מצטרף להערתו של חבר-הכנסת קלינגהופר שהנוסח בסעיף 21 (ב) מרחיק מעבר למטרה שהוא מיועד להשיגה. אני גם מתנגד לכך שנזכיר בסעיף 21 (ב) איזה שהן הוראות חוק ספציפיות. אם נזכיר את החוק בדבר הסכמים קיבוציים, נצטרך להזכיר גם הוראות חוק אחרות, למשל, חוק הגנת השכר. הצעת הניסוח של חבר-הכנסת קלינגהופר עונה על הכל ועושה את החוק הזה לחוק בסיסי לעניני תרופות בשל הפרת חוזה.

היו"ר י. ש. בן-טאיר: הצעתו המקורית של חבר-הכנסת ארידור הייתה בנוסח הצעת חבר-הכנסת קלינגהופר. הוא הציע לקבוע שחוק זה אינו פוגע בזכויות וחובות על פי כל דין אחר.

אני תומך בהצעת חבר-הכנסת הרינג - לקבוע שהוראות חוק זה לא יחולו על חוזה עבודה הכלול בהסכם עבודה קולקטיבי. בחוק המכר לא מדובר על חוזה עבודה בעוד שבחוק זה כן מדובר.

הצעת חבר-הכנסת קלינגהופר - שהחוק הזה הוא הקובע ולהוסיף שאין בו כדי לגרוע מהוראות מיוחדות המופיעות בכל חוק אחר - איננה קולעת למטרה. אנחנו רוצים לקבוע שהוראות חוק זה לא יחולו על חוזה עבודה שהוא חלק מהסכם קולקטיבי.

א. ידיון: אני מסכים עם חבר-הכנסת ארידור שאיננו יכולים להבליט חוק אחד משורה של חוקים. ההוראה הכללית של סעיף-קטן (ב) כוללת את כל החוקים. ההצעה לקבוע במפורש שהוראות חוק זה לא יחולו על הסכמי עבודה קיבוציים, היא הצעה מרחיקה לכת, שאינני רוצה ברגע זה להביע דעה מגובשת בעד או נגד. אני מבקש שהות לדון את הדבר. בחוזה עבודה קולקטיבי יש התחייבויות שונות מצד שני הצדדים שלא ברור לי מדוע החוק הזה לא יחול עליהן.

אינני מחננד להצעת חבר-הכנסת קלינגהופר
לשלב את סעיף-קטן (ב) בסעיף קטן (א).

ש. ז. אברמוב:

אני תומך בגישתו העקרונית של פרופ' ידין. אנחנו עוסקים כאן בחוק כללי סובסטנטיבי, וכמו לכל חוק כללי, בדרך-כלל, סתלולים בחקיקה חוקים ספציאליים, אולם החוקים הספציאליים אינם שוללים את כל הנורמות של החוק הכללי. אם נקבע שהחוק הזה אינו חל על הסכמים קיבוציים, למעשה אנחנו קובעים שבהסכמים קיבוציים ישנה שלילה טוטאלית של עקרונות תורת החוזים, ואין זה כך, אלא שבהסכמים קיבוציים ישנם הסדרים מיוחדים לגבי מצבים מסויימים. אנחנו מקווים שהחוק הזה יהיה חלק בלתי נפרד מחוק החוזים הכללי, ולכן צריכות להשתקף בו הנורמות של החוק הכללי. אם נקבע שאין בחוק זה כדי לגרוע מהוראות מיוחדות של חוקים אחרים, או הסכמים קיבוציים - נבטיח שהנורמות המיוחדות לא תיפגענה ע"י החוק הכללי.

ז. הרינג:

מקובל שעניני עבודה זוהי פטרייה ספציפית המהיבית הבלטה. בארצות דמוקרטיות אין התערבות ביחסי העבודה בין עובד למעביד. הוראה בענין זה לא תהיה בניגוד להוראה הכללית, אלא תבליט שטח רגיש המוסדר ע"י הסכם בין הצדדים, שיש בו תרופות משלו.

י. ארידור:

בחוק אין שום תרופות.

ח. צרוק:

הדיון בחוק הזה אינו ההזדמנות המתאימה לשינוי הדינים החלים בישראל בנוגע להסכמים קיבוציים, לא לקולה ולא לחומרה. אינני רוצה לקבוע בחוק הזה כל הוראה שתוסיף או תגרע מהמעמד המיוחד של הסכם קיבוצי. אם דוצים לשנות את המעמד של הסכם קיבוצי, יש לעשות זאת בחוק החוזים הקיבוציים. כאן זהו בבחינת נושא חדש. אם נקבע שהחוק הזה אינו חל על הסכמים קיבוציים, זהו שינוי המצב הקיים. במצב החוקי הקיים יש תרופות שכן חלות על הסכמים קיבוציים, ויש תרופות שאינן חלות. אם רוצים שהמצב ישאר כמו שהוא - זה כלול בנוסחה הכללית המוצעת. אני רוצה שלא תהיה גריעה מהקיים.

(אחרי-כן - א.ס.)

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

ענין זה נוגע רק לתרופות. למשל: ביטול החוזה. בניח שבהסכם הקיבוצי נקבע, שאם פועל לא בא לעבודה - וזה יכול לגרום בזק רב לבעל המפעל - יש פרוצדורה של ועדה פריטטית, ועדה פריטטית עליונה וכל מיני דרכים. לפי חוק זה יכול בעל המפעל להגיד: קודם-כל אני דורש פיצויים או אני מבטל את החוזה ואתה מפוטר. על כן, היות וסוק זה חל על שירות ועל עבודה, זה מביא לשינויים בחוקים קיימים.

ח.י. צדוק:

בשלב זה אינני מציע שום דבר ספציפי מפני שהנושא רציני ודורש עיון. אם העקרון שאני אמרתי מקובל על חברי הוועדה, עלינו לבקש מנציגי משרד המשפטים שיאתרו מה המצב הקיים לגבי חוזים קולקטיביים ויציעו לנו נוסחה שנותנת ביטוי לעקרון זה.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

אולי אפשר לומר, שחוק זה איננו בא להוסיף ולא לגרוע או לשנות תרופות קיימות היום לגבי הסכמים קיבוציים.

י. ארידור:

חוק זה איננו בא להוסיף ולא לגרוע לא רק לגבי הסכמים קיבוציים, אלא בכלל.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

הוא כן נותן תרופות נוספות.

י. ארידור:

בדרך-כלל, אם בהסכמים כתובים דברים מסויימים חוק זה מאמצם.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

במידה וחוק זה מאפשר זאת.

י. ארידור:

אינני רואה שום סיבה מיוחדת לאזכר נושא מסויים באופן ספציפי. אנחנו יכולים לכתוב, שהחוק איננו בא לגרוע מכל דין, וזה יחול גם על הסכמים קיבוציים. אמנם ישנה רגישות לנושא זה, אבל אינני בטוח אם ענין ההסכמים הקיבוציים הוא הדבר החשוב ביותר בעניני עבודה. יכול להיות שחוק הגנת השכר או החוק בדבר חופשות חשוב יותר. אחת הסיבות שהצעתי בשעתו להוסיף סעיף 21(ב) היתה, כדי שהחוק לא ישנה בדיני עבודה. אולם אינני רואה סיבה לקחת דבר אחד ולאזכר אותו.

ש.ז. אברטוב:

כוונתו של חה"כ צדוק לומר, שהקריטריון צריך להיות האם הניסוח מסלק כל ספק לגבי העובדה, שהחוק הכללי איננו בא לגרוע במאומה מהוראות ספציפיות לגבי המצב הקיים. המצב הקיים מוצא את ביטויו בחוקים ספציאליים.

היו"ר י.ש. בן-מאיר:

גם בנוהל ובפסיקה.

ש.ז. אברטוב:

אם יש חוק יש גם פסיקה. הסטטוס-קוו איננו מתבטא בחוזים הקולקטיביים אלא בדינים על חוזים קולקטיביים. ניקח לדוגמה את חוק ההסכמים הקיבוציים. סעיף 24, שהוא סעיף מפתח, אומר: לא יהיה ארגון עובדים או מעבידים חייב בפיצויים על הפרת התחייבויותיו. זוהי הוראה מפורשת. אם נכתוב כאן שחוק זה איננו בא לגרוע במאומה מהוראות של חוקים ספציפיים בנושא זה - אמרנו את הכל. הבלטה של חוק אחד לעומת חוק שני היא, לדעתי, בלתי רצויה.

א. ידין:

לא הבלטת החוק מוצעת.

ש.ז. אברטוב:

לא יכולה להיות הבלטה של הסכמים אלא של חוק, מפני שאותם הסכמים על יהם דיבר חה"כ הרינג חשיבותם נובעת מהעובדה שהם קיבלו תמיכה וגיבוי בחוק. אילמלא כן דינם היה כדין כל הסכם. לכן, הדרך לשמירה על הסטטוס-קוו היא לומר שהחוק הכללי איננו גורע במאומה מחוקים אחרים.

אני מציע ללכת בעקבות מחשבתו של חה"כ צדוק. הקריטריון צריך להיות, אם תוך כדי ניסוח הסעיף נהיה בטוחים שהחוק הכללי

איננו גורע מאומה מאותו חוק ספציפי ומכל חוק אחר.

ח.י. צדוק:
יש עוד אספקט: האם בחוק זה איננו
נותנים תרופות שלא קיימות היום? כי
אנחנו רוצים שהוא לא יגרע ולא יוסיף.

היו"ר י.ש. בן-סאיר:
אני רוצה להזכיר שיש בקשה של חה"כ ארזי
החוכך בדעתו אם להציע בכלל למחוק את
ענין העבודה. נתתי לחה"כ ארזי שהות להציע את הצעתו אם ירצה. נראית
לי גם הצעתו של חה"כ צדוק לתת שהות כדי לבדוק את הענין. אני מציע
איפוא, שעד יום שני גם נציגי משרד המספטים וגם חברי הוועדה יבדקו
את הענין מכל צדדיו ויבחנו האם הלשון "איננו גורע" פותרת את הבעיה.
בהשקפה ראשונה לי היה נראה שזה לא פותר את הבעיה, משם שחשבתי כי
פה אולי מתווספות תרופות. ביום שני בבקר נחליט על שתי הבעיות.

הוחלט: להשאיר את סעיף 21(ב) פתוח.

סעיף 22 - אין הערות.

סעיף 23 - אין הערות.

הישיבה נועלה בשעה 10.50.